راهنمای تک‌موضوعی · از کتاب «لنف‌ادم؛ راهنمای کامل تورم دست و پا»

لنف‌ادم دست؛ راهنمای شروع

اندازه‌گیری، لباس فشاری، خودماساژ و پمپ دست

دکتر مکس زینلی · فیزیوتراپیست

MAXACADEMY

با دکتر مکس همراه باش

ویدیوی تمرین‌ها، تحقیقات تازه و پاسخ سؤال‌هات رو در کانال‌های دکتر مکس دنبال کن. برای باز شدن هر کانال، روی آدرسش بزن:

کانال	آدرس
اینستاگرام	instagram.com/dr.max.zeinali
کانال پخش اینستاگرام	عضویت در کانال
یوتیوب	youtube.com/@dr.max.zeinali
تلگرام	t.me/drmaxzeinalibook
کانال واتساپ	عضویت در کانال
وبسایت و تست‌های آنلاین	drmaxacademy.com

پیش از شروع بخوان

این کتاب آموزشیه و جایگزین **پزشک**، **انکولوژیست** و **فیزیوتراپیست لنف‌ادم** تو نیست. اگه **تورم تازه** داری و علتش معلوم نیست، **اول** پزشک باید بررسیش کنه. **همون روز به پزشک**: **قرمزی**، **گرمی** و **درد** تازه‌ی دست یا پا، به‌خصوص با **تب** یا **لرز** (احتمال عفونت پوست). اگه قرمزی **سریع پخش** می‌شه یا حالت خیلی بده: **۱۱۵**. **فوراً**: ورم و درد **ناگهانی** و **یک‌طرفه‌ی ساق** یا بازو (احتمال لخته)، یا **تنگی نفس** و **درد قفسه‌ی سینه** (۱۱۵). اگه **غم شدید**، **بی‌امیدی** یا **فکر آسیب به خودت** داری، همین امروز با **صدای مشاور بهزیستی ۱۴۸۰** یا پزشک تماس بگیر؛ در خطر فوری، **۱۱۵**.

© دکتر مکس زینلی · MAXACADEMY · همه‌ی حقوق محفوظ است.
هرگونه کپی، انتشار یا فروش این کتاب بدون اجازه‌ی کتبی ممنوعه.

تصاویر افراد این کتاب با کمک هوش مصنوعی ساخته شده و از نظر درستی حرکت، توسط فیزیوتراپیست بازبینی شده‌اند.

فهرست

بخش ۱: لنف‌ادم چیه؟ ۸

۱. سیستم لنفاوی چطور کار می‌کنه؟ ۹

۲. مراحل و علائم ۱۰

۳. اندازه‌گیری در خونه ۱۲

۴. علائم خطر ۱۴

بخش ۲: درمان ۱۷

۵. درمان ضداحتقانی کامل ۱۸

۶. لباس و بانداژ فشاری ۱۹

۷. تخلیه‌ی لنفاوی دستی و خودماساژ ۲۱

بخش ۳: ورزش و لنف‌ادم ۲۴

۸. ورزش دست و شانه ۲۵

بخش ۴: برنامه‌ی هفته‌به‌هفته ۲۷

۹. چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت ۲۸

۱۰. هفته‌ی ۱ تا ۴: پمپ و حرکت ۳۰

بخش ۵: کتابخونه‌ی تمرین‌ها ۳۳

کتاب کامل و ارتقا ۴۵

منابع علمی ۴۷

پیش‌گفتار

این راهنما برای کسیه که **لنف‌ادم دست** داره یا در خطرشه.

در این راهنما

- سیستم لنفاوی چطور کار می‌کنه؟
- مراحل و علائم
- اندازه‌گیری در خونه
- علائم خطر
- درمان ضداحتقانی کامل
- لباس و بانداژ فشاری
- تخلیه‌ی لنفاوی دستی و خودماساژ
- ورزش دست و شانه
- چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت
- هفته‌ی ۱ تا ۴: پمپ و حرکت
- ۱۲ تمرین مصور، هر کدوم در یک صفحه

نکته‌ی دکتر مکس

این راهنما بخشی از کتاب کامل **«لنف‌ادم؛ راهنمای کامل تورم دست و پا»** است. کتاب کامل ۴۰ فصل داره و همه‌ی مشکلات، جراحی‌ها، برنامه‌ها و زندگی روزمره رو پوشش می‌ده. هر جا در این راهنما نوشته شده «در کتاب کامل»، اون فصل در کتاب کامل هست.

دکتر مکس زینلی

فیزیوتراپیست

بخش ۱

لنف‌ادم چیه؟

سیستم لنفاوی، انواع لنف‌ادم، مراحل، اندازه‌گیری در خونه، علائم خطر و باورهای غلط.

سیستم لنفاوی چطور کار می‌کنه؟

بدن ما دو سیستم **لوله‌کشی** داره: **رگ‌های خونی** و **رگ‌های لنفاوی**. خون از قلب به بافت‌ها می‌ره و کمی **مایع** از رگ‌ها بیرون می‌زنه. **رگ‌های لنفاوی** این مایع اضافه رو (همراه **پروتئین**، **چربی** و **سلول‌های ایمنی**) جمع می‌کنن و از راه **غدد لنفاوی** به **خون** برمی‌گردونن.

بخش	کار
مویرگ‌های لنفاوی	جمع کردن مایع از بافت، زیر پوست
رگ‌های لنفاوی	بردن لنف به سمت **قلب**
غدد لنفاوی (زیر بغل، کشاله‌ی ران، گردن)	**فیلتر** و نقطه‌ی **دفاع** ایمنی
پمپ عضلانی و **تنفس**	لنف **قلب جدا** نداره؛ با **حرکت عضله** و **نفس عمیق** جلو می‌ره

چرا این مهمه؟

سیستم لنفاوی **پمپ** نداره. وقتی عضله **منقبض** می‌شه، رگ‌های لنفاوی رو **فشار** می‌ده و لنف جلو می‌ره؛ مثل فشردن **خمیردندون**. برای همین **حرکت** و **ورزش**، بخش **اصلی** درمان لنف‌ادمه.

تنفس آرام ← ص ۳۴ · فشردن حوله یا توپ (قدرت دست) ← ص ۳۷ · پمپ مچ پا ← ص ۳۸

لنف قلب نداره؛ عضله‌های تو، قلب لنفن.

فصل ۲

مراحل و علائم

مرحله	چی می‌بینی	با بالا گذاشتن دست یا پا
۰ (پنهان)	تورم **دیده نمی‌شه**؛ ولی **سنگینی**، **کشیدگی** یا **گز گز**	—
۱	تورم **نرم**؛ با فشار انگشت **گود** می‌شه	**کم یا برطرف** می‌شه
۲	تورم **ثابت‌تر**؛ بافت کم‌کم **سفت** می‌شه	**برطرف نمی‌شه**
۳	تورم **زیاد**، **پوست ضخیم**، **چین**، گاهی **زگیل‌مانند** یا **نشت لنف**	برطرف نمی‌شه

علائم اول

☐	
	سنگینی یا **پری** دست یا پا، به‌خصوص **عصرها**
	انگشتر، **ساعت**، **النگو** یا **آستین** تنگ‌تر شده
	جای **جوراب** یا **کش لباس** عمیق‌تر مونده
	رگ‌ها و **برجستگی استخوان‌های** پشت دست یا مچ کمتر دیده می‌شن
	گز گز یا **سفتی** پوست

لنف‌ادم **زودتر** که شروع به درمان بشه، **راحت‌تر** کنترل می‌شه. با علائم اول، **منتظر نمون**؛ به پزشک یا **فیزیوتراپیست لنف‌ادم** بگو.

مرحله‌ی ۰ و ۱، بهترین زمان شروع درمانه.

فصل ۳

اندازه‌گیری در خونه

اندازه‌گیری **منظم**، کمک می‌کنه تغییرها رو **زود** ببینی؛ قبل از اینکه با چشم دیده بشن.

اندازه‌گیری دست

☐	
	متر خیاطی نرم
	همیشه یک ساعت از روز (مثلاً صبح، بعد از بیدار شدن)
	نقاط ثابت: **مچ**، **۱۰ سانتی‌متر زیر آرنج**، **۱۰ سانتی‌متر بالای آرنج**
	با **خودکار** یک نقطه‌ی کوچک بذار تا دفعه‌ی بعد همون‌جا اندازه بگیری؛ یا فاصله رو از **نوک انگشت وسط** بنویس
	هر دو دست رو اندازه بگیر و **مقایسه** کن
	متر رو **صاف** و **بدون فشار** دور دست بپیچ

اندازه‌گیری پا

☐	
	نقاط ثابت: **مچ پا** (بالای قوزک)، **پهن‌ترین جای ساق**، **۱۰ سانتی‌متر بالای زانو**

☐	
	ایستاده یا نشسته، **همیشه یک‌جور**
	هر دو پا

کی نگران بشم؟

تغییر	کار
۲ سانتی‌متر یا بیشتر تفاوت با سمت دیگه، یا بیشتر شدن نسبت به اندازه‌ی **قبلی خودت**	به پزشک یا **فیزیوتراپیست لنف‌ادم** بگو
تورم **تازه** همراه **قرمزی** و **گرمی**	**همون روز** پزشک (فصل ۴)

نکته‌ی دکتر مکس

اگه **قبل از جراحی** دست‌هات رو اندازه گرفتی، اون **بهترین مبنا**ست. اگه نه، از **امروز** شروع کن؛ اندازه‌ی **امروز** مبنای **بعدی**.

متر خیاطی، اولین ابزار درمان لنف‌ادم.

فصل ۴

علائم خطر

همون روز به پزشک

علامت	ممکنه
قرمزی، **گرمی**، **درد** تازه‌ی دست یا پا	**عفونت پوست** (سلولیت)؛ معمولاً **آنتی‌بیوتیک** لازمه
همراه **تب**، **لرز** یا حال **شبیه سرماخوردگی**	**عفونت**؛ معطل نکن
ترشح یا **نشت مایع** از پوست	زخم و راه **ورود میکروب**
تورم **تازه** و **بی‌دلیل** در کسی که **سرطان** داشته	گاهی نیاز به **بررسی** برگشت بیماری

فوراً اورژانس یا ۱۱۵

علامت	ممکنه
قرمزی که **سریع پخش** می‌شه، **تب بالا**، **گیجی** یا **حال خیلی بد**	عفونت **شدید**
ورم و درد **ناگهانی** و **یک‌طرفه‌ی ساق** یا **بازو**	**لخته‌ی خون**
تنگی نفس یا **درد قفسه‌ی سینه**	لخته‌ی ریه یا مشکل قلبی

در **عفونت**، **ماساژ لنفاوی** و **بانداژ فشاری** رو **قطع** کن تا پزشک اجازه بده. **لباس فشاری** معمولاً تا وقتی **درد** داره، کنار گذاشته می‌شه.

نکته‌ی دکتر مکس

اگه **چند بار** عفونت پوست داشتی، با پزشک درباره‌ی داشتن **آنتی‌بیوتیک آماده** برای سفر یا **پیشگیری** صحبت کن.

قرمزی و تب؛ همون روز. ورم ناگهانی ساق؛ فوراً.

بخش ۲

درمان

درمان ضداحتقانی کامل، لباس و بانداژ فشاری، خودماساژ لنفاوی، و مراقبت پوست.

فصل ۵

درمان ضداحتقانی کامل

درمان استاندارد لنف‌ادم، **درمان ضداحتقانی کامل** (CDT) نام داره و **دو مرحله** داره.

مرحله	هدف	شامل
۱. کاهش (معمولاً **۲ تا ۴ هفته**، چند جلسه در هفته با درمانگر)	**کم کردن** حجم دست یا پا	**بانداژ چندلایه**، **تخلیه‌ی لنفاوی دستی**، **ورزش با بانداژ**، **مراقبت پوست**
۲. نگه‌داری (**دائمی**، در خونه)	**حفظ** نتیجه	**لباس فشاری** روزانه، **خودماساژ**، **ورزش**، **مراقبت پوست**، کنترل **وزن**

چهار ستون

ستون	کجای کتاب
فشار (بانداژ یا لباس)	فصل ۶
تخلیه‌ی لنفاوی (درمانگر یا خودت)	فصل ۷
مراقبت پوست	فصل ۱۰ در کتاب کامل
ورزش	بخش ۳ و ۵

نکته‌ی دکتر مکس

مرور کاکرین (Ezzo، ۲۰۱۵) نشون داد **فشار** (بانداژ و لباس) **پایه‌ی** درمانه؛ ماساژ لنفاوی در کنارش **ممکنه** کمک اضافه کنه، ولی شواهدش **محدوده**. پس **لباس فشاری** و **ورزش** رو هیچ‌وقت فدای ماساژ نکن.

فشار، حرکت، پوست سالم؛ سه پایه‌ی اصلی.

فصل ۶

لباس و بانداژ فشاری

لباس فشاری

☐	
	آستین، **دستکش**، **جوراب** یا **شلوار** فشاری؛ با **اندازه‌گیری دقیق** توسط درمانگر یا فروشنده‌ی متخصص
	معمولاً **صبح** بپوش (وقتی تورم کمتره) و **شب** دربیار، مگر درمانگر چیز دیگه‌ای گفته
	موقع **ورزش**، **سفر هوایی** و **کار سنگین** حتماً
	هر **۴ تا ۶ ماه** عوضش کن؛ کِش **شل** می‌شه
	دو دست لباس داشته باش: یکی بپوش، یکی بشور
	دستکش لاستیکی برای پوشیدن راحت‌تر جوراب و آستین

کی لباس فشاری نه یا فقط با نظر پزشک؟

☐	
	عفونت فعال با درد
	مشکل شدید جریان خون شریانی پا (لنگش، پای سرد و رنگ‌پریده)
	نارسایی قلب کنترل‌نشده

☐	
	بی‌حسی شدید پا (مثلاً دیابت)؛ ممکنه فشار زیاد رو حس نکنی

نشونه‌های لباس نامناسب

علامت	کار
گز گز، **بی‌حسی**، **رنگ آبی** یا **سرد شدن** انگشت‌ها	**درش بیار**؛ به درمانگر بگو
چین خوردن یا **لوله شدن** لبه‌ی لباس	مثل **کش تنگ** عمل می‌کنه؛ صافش کن
تورم **بالای** یا **پایین** لباس (مثلاً دست، وقتی فقط آستین داری)	شاید **دستکش** هم لازمه

فشردن حوله یا توپ (قدرت دست) ← ص ۳۷ · پمپ مچ پا ← ص ۳۸ ·
حرکت آرنج، مچ و انگشت‌ها ← ص ۳۶

لباس فشاری اندازه، هر روز؛ نه تنگ‌تر، نه شل‌تر.

فصل ۷

تخلیه‌ی لنفاوی دستی و خودماساژ

تخلیه‌ی لنفاوی دستی یک ماساژ **خیلی سبک** و **آرامه** که پوست رو **می‌کشه**، نه عضله رو **فشار** می‌ده. هدفش هدایت لنف به سمت **غدد لنفاوی سالم**ه.

قانون‌های خودماساژ

☐	
	فشار **خیلی سبک**؛ مثل نوازش **گربه**
	آهسته؛ هر حرکت **۵ تا ۷ بار**
	همیشه **از نزدیک به تنه** شروع کن، بعد **دورتر**؛ اول **راه رو باز کن**
	جهت حرکت: **به سمت غدد سالم**
	روغن یا **کرم** لازم نیست؛ پوست باید **کشیده** بشه، نه **سُر** بخوره
	۱۰ تا ۲۰ دقیقه در روز، طبق آموزش درمانگر

ترتیب ساده برای دست (بعد از جراحی زیر بغل)

قدم	کار
۱	**تنفس عمیق** شکمی، ۵ نفس
۲	**گودی بالای ترقوه**، هر دو طرف، دایره‌های سبک

قدم	کار
۳	**زیر بغل سالم**: پوست رو آروم به سمت بالا و داخل بکش
۴	**از جلوی سینه**، پوست رو از سمت مبتلا به سمت **زیر بغل سالم** هدایت کن
۵	**بازو**: از **شونه** به سمت **پایین**، حرکت‌ها رو **رو به بالا** انجام بده
۶	**ساعد** و **دست**، آخر از همه؛ همیشه **رو به بالا**

ترتیب ساده برای پا

قدم	کار
۱	**تنفس عمیق** شکمی
۲	**زیر بغل** همون سمت (مسیر جایگزین از کنار تنه)
۳	**کنار تنه**: پوست رو از **کشاله‌ی ران** به سمت **زیر بغل** بکش
۴	**ران**، بعد **زانو**، بعد **ساق**، بعد **پا**؛ همیشه **رو به بالا**

عفونت، لخته، نارسایی قلب کنترل‌نشده یا **سرطان فعال** در اون ناحیه: ماساژ **فقط با اجازه‌ی پزشک**.

تنفس آرام ← ص ۳۴

ماساژ لنفاوی سبکه؛ اول راه رو باز کن، بعد مایع رو بفرست.

بخش ۳

ورزش و لنف‌ادم

شواهد، قانون‌های طلایی، ورزش دست و شانه، پا و ساق، تنفس، آب، و کی ورزش رو قطع کنم.

فصل ۸

ورزش دست و شانه

بعد از **جراحی پستان** و **غدد زیر بغل**، شانه معمولاً **سفت** می‌شه و **دامنه‌ی حرکت** کم. شانه‌ی **سفت** و **کم‌حرکت**، جریان لنف رو هم **کندتر** می‌کنه.

سه هدف

هدف	تمرین‌ها
پمپ	مشت کردن، حرکت آرنج و مچ، چرخوندن شونه
دامنه‌ی حرکت	بالا بردن دست روی دیوار و با عصا، دست پشت سر، کشش سینه
قدرت	کش، دمبل سبک، شنای دیواری

فشردن حوله یا توپ (قدرت دست) ← ص ۳۷ · حرکت آرنج، مچ و انگشت‌ها ← ص ۳۶ · بالا رفتن انگشت‌ها روی دیوار ← ص ۴۱ · بالا بردن دست با عصا (درازکش) ← ص ۴۰ · دست پشت سر ← ص ۴۲ · کشیدن کش (پارویی) ← ص ۴۳ · شنای دیواری ← ص ۴۴

ترتیب پیشنهادی هر جلسه

قدم	مدت
تنفس و **پمپ**	۵ دقیقه
دامنه‌ی حرکت	۵ تا ۱۰ دقیقه

قدم	مدت
تقویت	۱۰ تا ۲۰ دقیقه
کشش و **تنفس**	۵ دقیقه

نکته‌ی دکتر مکس

اگه **طناب زیر بغل** (رشته‌ی سفت زیر پوست زیر بغل تا آرنج) داری، کشش‌ها رو **ملایم** انجام بده؛ کتاب «**سرطان پستان: توان‌بخشی شانه و بازو**» این رو کامل توضیح داده.

شانه‌ی آزاد، لنف آزاد.

بخش ۴

برنامه‌ی هفته‌به‌هفته

دوز تمرین، هفته‌ی ۱ تا ۴، هفته‌ی ۵ تا ۸، هفته‌ی ۹ تا ۱۶، برنامه‌ی پا، برنامه‌ی ۱۰ دقیقه‌ای، نگه‌داری، و روزهای بد.

چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت

تمرین مثل دارو، **دوز** داره. دوز کم اثری نداره و دوز بیش از حد درد رو شعله‌ور می‌کنه.

اصطلاحات

اصطلاح	یعنی
تکرار	هر بار انجام کامل حرکت
ست	یک دسته تکرار پشت‌سرهم
۳ × ۱۰	۳ ست، هر ست ۱۰ تکرار
استراحت بین ست‌ها	معمولاً ۱ تا ۲ دقیقه
ایزومتریک	نگه داشتن انقباض بدون حرکت

چقدر سنگین؟ قانون «۲ تا ۳ تکرار در ذخیره»

در پایان هر ست، باید حس کنی که فقط ۲ تا ۳ تکرار دیگه با فرم درست می‌تونستی انجام بدی. با مقیاس سختی ۰ تا ۱۰، هدف تمرین‌های قدرتی **۶ تا ۸ از ۱۰** است.

اگه در پایان ست...	یعنی
می‌تونستی ۵ تکرار یا بیشتر دیگه بزنی	خیلی سبکه؛ سخت‌ترش کن
۲ تا ۳ تکرار دیگه می‌تونستی	**درسته**
فرمت به هم ریخت یا نتونستی تموم کنی	خیلی سنگینه؛ سبک‌ترش کن

چند بار در هفته؟

نوع تمرین	دفعات
تمرین قدرتی	**۲ تا ۳ روز در هفته**، با یک روز استراحت بین جلسه‌ها
تحرک و کشش	روزانه
تعادل	۳ روز در هفته یا بیشتر
هوازی (پیاده‌روی، دوچرخه، شنا)	بیشتر روزهای هفته؛ هدف ۱۵۰ دقیقه در هفته

چطور پیشرفت کنم؟

وقتی تمرینی رو **دو جلسه‌ی پشت‌سرهم** با درد سبز و با «۴ تکرار در ذخیره» یا بیشتر انجام دادی، وقت پیشرفته. **فقط یک چیز** رو در هر بار تغییر بده:

1. تکرار بیشتر
2. ست بیشتر

3. مقاومت بیشتر (وزنه، کش محکم‌تر)

4. دامنه‌ی بیشتر

5. سرعت آهسته‌تر در مرحله‌ی برگشت

6. تک‌پا یا تک‌دست

7. پایداری کمتر

ساختار هر جلسه

بخش	زمان	کار
گرم کردن	۵ تا ۱۰ دقیقه	راه رفتن در خونه، دوچرخه‌ی ثابت، حرکت‌های تحرکی
تمرین‌های اصلی	۲۰ تا ۳۰ دقیقه	طبق برنامه
تعادل	۵ دقیقه	طبق برنامه
سرد کردن	۵ دقیقه	کشش و تنفس

نکته‌ی دکتر مکس

بهترین زمان تمرین، زمانیه که **واقعاً انجامش می‌دی**. یک زمان ثابت انتخاب کن و مثل قرار دکتر بهش پایبند باش.

هفته‌ی ۱ تا ۴: پمپ و حرکت

هر روز؛ همه‌ی تمرین‌ها **بدون وزنه**؛ با **لباس فشاری** اگه داری.

تمرین	مقدار	بار در روز
تنفس آرام	۵ تا ۱۰ نفس	۳
فشردن حوله یا توپ	۱۵	۳
حرکت آرنج، مچ و انگشت‌ها	۱۰	۳
چرخوندن شونه‌ها	۱۰	۳
پمپ مچ پا	۲۰	۳
بالا رفتن انگشت‌ها روی دیوار	۵	۲
دست پشت سر	۵	۲
رژه‌ی نشسته	۱ دقیقه	۲
برنامه‌ی پیاده‌روی	۱۰ تا ۲۰ دقیقه	۱

تنفس آرام ← ص ۳۴ · فشردن حوله یا توپ (قدرت دست) ← ص ۳۷ · حرکت آرنج، مچ و انگشت‌ها ← ص ۳۶ · چرخوندن شونه‌ها ← ص ۳۵ · پمپ مچ پا ← ص ۳۸ · بالا رفتن انگشت‌ها روی دیوار ← ص ۴۱ · دست پشت سر ← ص ۴۲ · رژه در حالت نشسته ← ص ۳۹ · برنامه‌ی پیاده‌روی ← ص ۴۵

وقتی دو هفته بدون تغییر اندازه گذشت، برو مرحله‌ی بعد.

بخش ۵

کتابخونه‌ی تمرین‌ها

هر تمرین این کتاب در این بخش یک صفحه‌ی کامل داره: عکس، وضعیت شروع، مراحل اجرا، عضله‌ی هدف، جایی که باید حس کنی، مقدار، راه ساده‌تر و سخت‌تر کردنش، اشتباه‌های رایج و نکته‌های ایمنی.

تمرین‌ها به این ترتیب‌ان: تنفس و پمپ عضلانی، دامنه‌ی حرکت، تقویت تدریجی دست و شانه، تقویت پا و پمپ ساق، هوازی و تعادل، و کشش. **اگه لباس فشاری داری، موقع تمرین بپوشش**؛ و همیشه **خیلی سبک** شروع کن.

تمرین ۱ | سطح ۱ · آسان | تنفس و پمپ عضلانی

تنفس آرام

شروع

به پشت یا نشسته، یک دست روی شکم.

اجرا

1. از بینی ۴ ثانیه نفس بکش تا شکم بالا بیاد.
2. از دهان ۶ ثانیه بیرون بده.
3. شونه‌ها شل.

عضله‌ی هدف	دیافراگم
چرا این تمرین؟	تنفس عمیق شکمی؛ تغییر فشار داخل شکم و قفسه‌ی سینه، لنف رو به سمت قلب می‌کشه.
مقدار	۵ دقیقه، ۱ تا ۳ بار در روز.

اشتباه‌های رایج: بالا بردن شونه‌ها.

تمرین ۲ | سطح ۰۱ آسان | تنفس و پمپ عضلانی

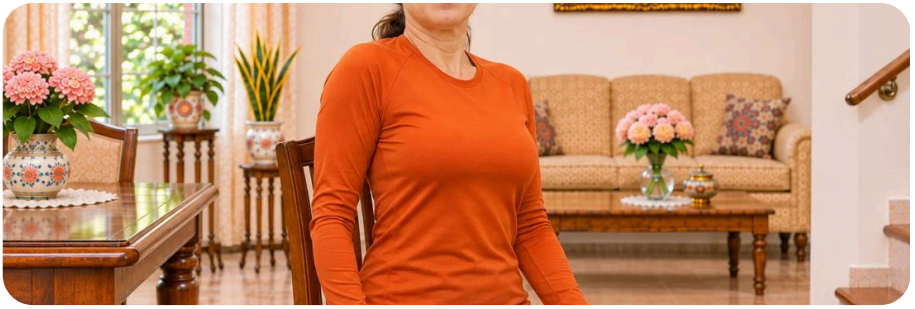

چرخوندن شونه‌ها

شروع

صاف بشین یا بایست.

اجرا

1. شونه‌ها رو بالا، عقب و پایین بچرخون.
2. حرکت آهسته و دایره‌ای.
3. ۱۰ بار.

عضله‌ی هدف	عضلات شونه و گردن
چرا این تمرین؟	شل کردن عضلات بالای شونه؛ مناسب برای وقفه‌های کاری.
مقدار	۱۰ تکرار، چند بار در روز.

اشتباه‌های رایج: حرکت سریع.

تمرین ۳ | سطح ۰۱ آسان | تنفس و پمپ عضلانی

حرکت آرنج، مچ و انگشت‌ها

شروع

نشسته، بازو کنار بدن (در آویز یا با حمایت بالش).

اجرا

1. آرنج رو آهسته خم و صاف کن (با کمک دست دیگه اگه لازمه).
2. مچ رو بالا و پایین ببر و بچرخون.
3. مشت کن و باز کن؛ یک توپ نرم رو فشار بده.

عضله‌ی هدف	دست و ساعد
چرا این تمرین؟	حرکت آرنج و مچ؛ پمپ عضلانی کوچک برای جریان لنف بازو.
مقدار	۱۰ تکرار هر حرکت، ۳ تا ۴ بار در روز.

اشتباه‌های رایج: حرکت دادن شانه وقتی ممنوعه.

تمرین ۴ | سطح ۰۱ آسان | تنفس و پمپ عضلانی

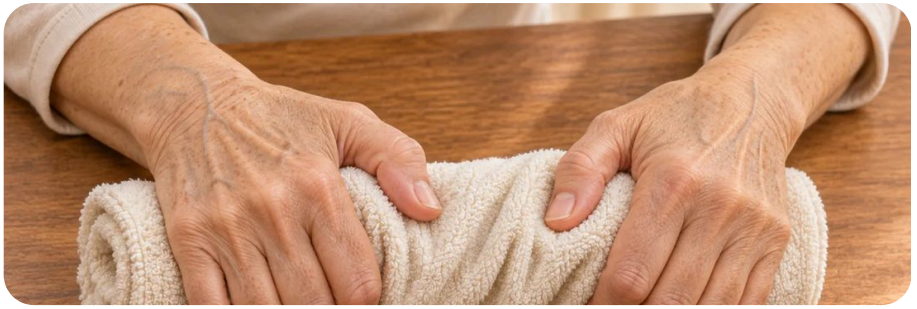

فشردن حوله یا توپ (قدرت دست)

شروع

پشت میز بشین، ساعد روی میز. یک حوله‌ی لوله‌شده یا توپ نرم رو در دست بگیر.

اجرا

1. حوله یا توپ رو تا جایی که می‌تونی محکم فشار بده.
2. ۳ تا ۵ ثانیه نگه دار.
3. کاملاً شل کن و تکرار کن.

عضله‌ی هدف	عضلات ساعد و دست
چرا این تمرین؟	باز و بسته کردن مشت؛ پمپ عضلانی ساعد برای تخلیه‌ی لنف دست.
کجا باید حس کنی	ساعد و کف دست.
مقدار	۲ تا ۳ ست × ۱۰ تکرار هر دست، روزانه.
ساده‌ترش کن	فشار کمتر، زمان کوتاه‌تر.
سخت‌ترش کن	توپ سفت‌تر یا فنر دستی.

اشتباه‌های رایج: حبس نفس؛ بالا انداختن شونه.

احتیاط: اگه لباس فشاری داری، موقع تمرین بپوشش.

تمرین ۵ | سطح ۱ · آسان | تنفس و پمپ عضلانی

پمپ مچ پا

شروع

به پشت دراز بکش یا بشین، پاها صاف و پاشنه‌ها روی تخت.

اجرا

1. پنجه‌ی پا رو تا جایی که می‌تونی به سمت خودت بکش.
2. بعد پنجه رو مثل پدال گاز به سمت پایین فشار بده.
3. حرکت رو آهسته و در تمام دامنه انجام بده.

عضله‌ی هدف	عضلات ساق و جلوی ساق
چرا این تمرین؟	بالا و پایین بردن پنجه؛ پمپ عضله‌ی ساق، قوی‌ترین پمپ لنف پا.
کجا باید حس کنی	پشت و جلوی ساق، گاهی کمی در پشت زانو.
مقدار	۲۰ تا ۳۰ بار، هر ساعت بیداری (بعد از عمل)؛ در بقیه‌ی موارد ۲ تا ۳ بار در روز.
ساده‌ترش کن	دامنه‌ی کوتاه‌تر یا یک پا در هر بار.
سخت‌ترش کن	در حالت نشسته با کش دور پنجه (فقط برای فشار به پایین).

اشتباه‌های رایج: حرکت سریع و ضربه‌ای؛ نگه داشتن نفس.

احتیاط: اگه لباس فشاری داری، موقع تمرین بپوشش.

تمرین ۶ | سطح ۱ · آسان | تنفس و پمپ عضلانی

رژه در حالت نشسته

شروع

روی صندلی بشین، پشت صاف.

اجرا

1. یک زانو رو ۱۰ تا ۱۵ سانتی‌متر بالا بیار.
2. ۲ ثانیه نگه دار و پایین بیار.
3. پاها رو عوض کن.

عضله‌ی هدف	خم‌کننده‌های ران
چرا این تمرین؟	تقویت عضلاتی که پا رو برای قدم برداشتن و پله بالا میارن.
کجا باید حس کنی	جلوی لگن و ران.
مقدار	۱۰ تا ۱۵ تکرار هر پا × ۲ ست.
سخت‌ترش کن	وزنه‌ی مچ یا انجام در حالت ایستاده با گرفتن صندلی.

اشتباه‌های رایج: عقب رفتن تنه.

تمرین ۷ | سطح ۱۰ آسان | دامنه‌ی حرکت دست، شانه و پا

بالا بردن دست با عصا (درازکش)

شروع

به پشت دراز بکش، زانوها خم. یک چوب (دسته‌ی جارو) رو با دو دست جلوی بدن بگیر.

اجرا

1. با کمک دست سالم، چوب رو آهسته بالای سر ببر.
2. در انتها چند ثانیه نگه دار.
3. آهسته برگرد.

عضله‌ی هدف	مفصل شانه
چرا این تمرین؟	افزایش دامنه‌ی بالا بردن دست با کمک دست سالم.
کجا باید حس کنی	کشش شانه و زیر بغل.
مقدار	۱۰ تکرار.
ساده‌ترش کن	دامنه‌ی کوتاه‌تر.
سخت‌ترش کن	نگه داشتن طولانی‌تر در انتها.

اشتباه‌های رایج: قوس دادن کمر؛ فشار شدید دردناک.

تمرین ۸ | سطح ۱ · آسان | دامنه‌ی حرکت دست، شانه و پا

بالا رفتن انگشت‌ها روی دیوار

شروع

رو به دیوار یا پهلو به دیوار بایست.

اجرا

1. انگشت‌ها رو مثل عنکبوت روی دیوار بالا ببر.
2. در بالاترین نقطه ۵ ثانیه نگه دار.
3. آهسته پایین بیا.

عضله‌ی هدف	مفصل شانه
چرا این تمرین؟	افزایش دامنه‌ی بالا بردن دست؛ با علامت روی دیوار پیشرفت رو ببین.
کجا باید حس کنی	کشش شانه.
مقدار	۱۰ تکرار.
ساده‌ترش کن	فاصله‌ی بیشتر از دیوار.
سخت‌ترش کن	نزدیک‌تر شدن به دیوار.

اشتباه‌های رایج: بالا بردن شونه به سمت گوش؛ قوس دادن کمر.

تمرین ۹ | سطح ۲ · متوسط | دامنه‌ی حرکت دست، شانه و پا

دست پشت سر

شروع

به پشت دراز بکش.

اجرا

1. دست‌ها رو پشت سر قفل کن.
2. بذار آرنج‌ها آهسته به سمت زمین باز بشن.
3. نگه دار.

عضله‌ی هدف	شانه
چرا این تمرین؟	بازگرداندن توانایی شونه کردن و بستن روسری.
کجا باید حس کنی	کشش جلوی شانه.
مقدار	۳ × ۲۰ ثانیه.
ساده‌ترش کن	یک دست.

اشتباه‌های رایج: فشار به گردن.

تمرین ۱۰ | سطح ۱ · آسان | تقویت تدریجی دست و شانه

کشیدن کش (پارویی)

شروع

روی صندلی، پاها صاف، کش دور کف پاها.

اجرا

1. آرنج‌ها رو به عقب بکش.
2. کتف‌ها به هم نزدیک.
3. آهسته برگرد.

عضله‌ی هدف	عضلات پشت و کتف
چرا این تمرین؟	تقویت عضلات کتف.
کجا باید حس کنی	بین کتف‌ها.
مقدار	۱۲ تا ۱۵ تکرار × ۳ ست.
ساده‌ترش کن	کش سبک‌تر.
سخت‌ترش کن	کش محکم‌تر.

اشتباه‌های رایج: بالا بردن شونه‌ها.

احتیاط: اگه لباس فشاری داری، موقع تمرین بپوشش.

تمرین ۱۱ | سطح ۲ · متوسط | تقویت تدریجی دست و شانه

شنای دیواری

شروع

رو به دیوار، دست‌ها روی دیوار کمی بازتر از شانه.

اجرا

1. آرنج‌ها رو خم کن و سینه رو به دیوار نزدیک کن.
2. به عقب هل بده و در انتها کتف‌ها رو کمی از هم باز کن (پلاس).
3. بدن صاف.

عضله‌ی هدف	سینه، دندانه‌ای قدامی، بازو
چرا این تمرین؟	تقویت شانه و کتف با وزن بدن.
کجا باید حس کنی	سینه و بازو.
مقدار	۱۰ تا ۱۲ تکرار × ۳ ست.
ساده‌ترش کن	نزدیک‌تر به دیوار.
سخت‌ترش کن	روی میز یا لبه‌ی کابینت.

اشتباه‌های رایج: افتادن شکم؛ بالا بردن شونه‌ها.

تمرین ۱۲ | سطح ۱ · آسان | هوازی و تعادل

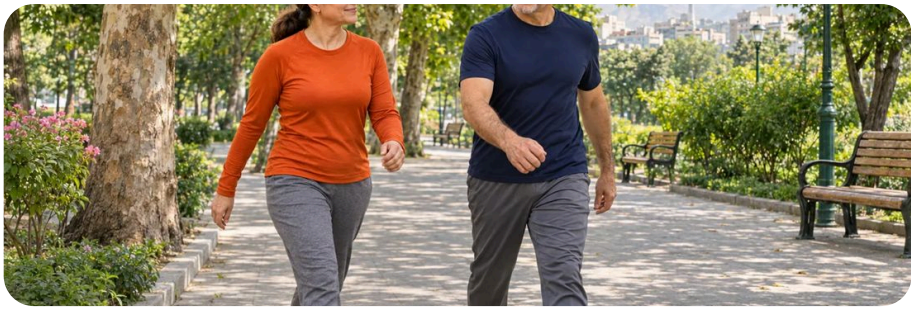

برنامه‌ی پیاده‌روی

شروع

کفش راحت با کف نرم و پاشنه‌ی کوتاه. مسیر صاف و ایمن.

اجرا

1. با مدتی شروع کن که درد در محدوده‌ی سبز بمونه (حتی ۵ دقیقه).
2. سرعت طوری باشه که بتونی حرف بزنی ولی آواز خوندن سخت باشه.
3. هر هفته ۱۰ درصد به کل زمان اضافه کن.
4. هدف: ۱۵۰ دقیقه در هفته (مثلاً ۳۰ دقیقه، ۵ روز).

عضله‌ی هدف	قلب و ریه، کل پا
چرا این تمرین؟	ستون اصلی ورزش؛ هر قدم، پمپ ساق رو به کار می‌ندازه.
مقدار	۲۰ تا ۳۰ دقیقه، بیشتر روزهای هفته؛ از ۱۰ دقیقه شروع کن و هر هفته کمی بیشتر.
ساده‌ترش کن	تقسیم به نوبت‌های ۵ تا ۱۰ دقیقه‌ای.
سخت‌ترش کن	سرعت بیشتر، سربالایی ملایم.

اشتباه‌های رایج: افزایش ناگهانی مسافت؛ کفش نامناسب.

احتیاط: اگه لباس فشاری داری، موقع تمرین بپوشش.

کتاب کامل و ارتقا

این راهنما فقط **یک مسیر** از کتاب کامل **«لنف‌ادم؛ راهنمای کامل تورم دست و پا»** رو پوشش می‌ده. اما بیشتر افراد بعد از ۵۰ سالگی **بیش از یک مشکل** دارن، و خیلی وقت‌ها مسیر درمان به جراحی، زندگی روزمره یا نگهداری طولانی‌مدت هم می‌رسه.

کتاب کامل چی داره؟

بخش	عنوان	فصل
۱	لنف‌ادم چیه؟	۶
۲	درمان	۴
۳	ورزش و لنف‌ادم	۷
۴	زندگی روزمره	۶
۵	برنامه‌ی هفته‌به‌هفته	۸
۶	کتابخونه‌ی تمرین‌ها	همه‌ی ۶۵ تمرین
۷	خانواده، زندگی و داستان‌ها	۶
۸	پرسش‌ها، جدول‌ها و واژه‌نامه	۳

ارتقا با پرداخت مابه‌التفاوت

اگه این راهنما رو خریدی، تا **۳۰ روز** می‌تونی فقط با پرداخت **تفاوت قیمت**، کتاب کامل رو بگیری. کافیه رسید خرید این راهنما رو در دایرکت اینستاگرام dr.max.zeinali@ بفرستی.

منابع علمی

1. Executive Committee of the International Society of Lymphology. The diagnosis and treatment of peripheral lymphedema: 2020 consensus document of the International Society of Lymphology. Lymphology. 2020;53(1):3-19.
2. Schmitz KH, Ahmed RL, Troxel A, et al. Weight lifting in women with breast-cancer-related lymphedema. N Engl J Med. 2009;361(7):664-673. doi:10.1056/NEJMoa0810118
3. Schmitz KH, Ahmed RL, Troxel AB, et al. Weight lifting for women at risk for breast cancer-related lymphedema: a randomized trial. JAMA. 2010;304(24):2699-2705. doi:10.1001/jama.2010.1837
4. Ezzo J, Manheimer E, McNeely ML, et al. Manual lymphatic drainage for lymphedema following breast cancer treatment. Cochrane Database Syst Rev. 2015;(5):CD003475. doi:10.1002/14651858.CD003475.pub2
5. Campbell KL, Winters-Stone KM, Wiskemann J, et al. Exercise guidelines for cancer survivors: consensus statement from international multidisciplinary roundtable. Med Sci Sports Exerc. 2019;51(11):2375-2390. doi:10.1249/MSS.0000000000002116
6. Bull FC, Al-Ansari SS, Biddle S, et al. World Health Organization 2020 guidelines on physical activity and sedentary behaviour. Br J Sports Med. 2020;54(24):1451-1462. doi:10.1136/bjsports-2020-102955

لنف‌ادم دست؛ راهنمای شروع

راهنمای تک‌موضوعی دکتر مکس:

- لنف‌ادم چیه
- اندازه‌گیری
- لباس فشاری
- خودماساژ
- تمرین‌های هفته‌ی ۱ تا ۴

بر پایه‌ی پژوهش‌ها و رهنمودهای بالینی معتبر. بخشی از کتابخانه‌ی دکتر مکس.